

vita ad sacram communionem accedere est aliud, quam carnis purissimæ Agni immaculati cum venere conjunctionem temere moliri velle? Nam ut B. Algerus ad nostram eruditio[n]em optime ait¹: « Scien- « dum quia Agnum Dei sine macula, qui virginis est « Filius luxuriosi, et incestuosi sumunt pericu- « lios quia cum in sacramento Christi, ei uniri « debemus, conformitate passionis et munditiae; « nihil sic adversatur passione Christi ut volup- « tas, nihil sic munditia ac feeditas, nihil sic « ejus unitio[n]i, ut forniciare societatis unitas. « Libido enim appetitu suo allicit et incendit, « actu suo foedat, et enervat, usu lubrica lubri- « cat, et illaqueat, adeo ut placendo displiceat, « displicendo placeat, difficilem, aut nullam sui « penititudinem admittat. » Quando Salvator noster in sua conceptione carnem nostram assumpsit, opera Spiritus sancti qui summa puritas est, in utero virgineo generari; similiter quando idem corpus sepi[er]endum erat, monumentum novum adhiberi voluit²: « Ubique beato corpori defertur « sanctitas, » inquit S. Maximus, « ubique virginis- « tas: novus illud venter concepit, novus tumulus « includit. » B. Petrus Damianus in ep[ist]ola quadam ita scribit³: « Plane sicut concipienti Deificæ « virgini non virile semen influxit, sed virtus Spi- « ritus sancti obumbravit, ita nunc in altari posi- « tum sacramentum, eadem S. Spiritus virtus est « quæ vivificat, et necesse est, ut hoc pudica ma- « nus, et impolluta contingat. »

2. — S. Bonaventura, ex eo, quod Deus in monte Sinai populum Israeliticum alloquio suo dignatus eidem, ut ab omni, etiam licito, actu conjugali abstineret, præceperit, evidentem hanc deducit consequentiam⁴: « Si illic, ubi Dominus per creatu- « ram subditam hominibus loquebatur, tanta pro- « visione est munditia corporis requisita, ut, qui « verba Dei perciperent, mulieribus mixti non « essent, quanto magis mulieres, quæ corpus « Domini omnipotens accipiunt, custodiare in se « munditiam carnis debent, ne illa inæstimabilis « mysterii magnitudine graventur? » Ideo etiam S. Paschasius mensam Eucharisticam accessuris, firmiter inculcat, ut virtutem hanc castitatis in se sollicite custodian⁵: « Sicut nihil in hac vita feli- « cius bono Christiano, ita illo nihil periculosius, « si desertus a tanta gratia, fiat membrum mere- « tricis, et ideo charissime, castum te custodi, « quia hoc munus, quo virgines generantur, nimi- « rum non modo carnis luxuriam, verum etiam « mentis execratur desidiam, et omne quod est, « unde noster interior homo possit maculari. » Idem quoque sanctus paulo ante dixerat: « Quisquis vult « recte communicare, sic vivat necesse est, ut

¹ B. ALG., l. de sacr. alt., c. ult. — ² S. MAX., h. de cruce. — ³ S. PET. DAM., l. II. — ⁴ S. BON., Phar. — ⁵ S. PASCH., l. VI de Corp. et sang. Dom.

« templum Spiritus Sancti semper esse queat; » quidnam vero ad hoc requiratur, ut quis Spiritus Sancti templum evadat, S. Lucia virgo perspicuus verbis nos docet, dum ait: « Caste viventes, tem- « plum sunt Spiritus Sancti. »

3. — In Levitico hoc Deus præceptum condidit¹: *Ita est lex hostiæ pro peccato in loco ubi offertur holocaustum, immolabitur coram Domino; sancta sacerdotiorum est, sacerdos qui offert, comedet eam in loco sancto; quidquid tetigerit carnis ejus sanctificabitur;* quis autem non videt, omne id, quod hic præcipitur, figuram fuisse istius sacrificii incurruenti, quod in Ecclesia Dei pro peccatis mundi offerendum erat? Quod vero vel maxime proposito nostro derivat, est, quod sequitur: *Omnis masculus de genere sacerdotali vescetur de carnis ejus, quia sancta sanctorum est.* Circa quæ verba quærendum venit, cur harum carnium manducationem mulieribus prohibuerit, cum tamen, licet sexus sint debilioris, præ viris tamen magis devotæ, et ad pietatem inclinatæ esse noscantur? Quam difficultatem Ruper- tus Abbas resolvit, dicens²: « Quia nemo mollis, ac « fluxus hujusmodi hostiae dignus est esu, omnis, « inquit, masculus de genere sacerdotali, id est, « omnis fortis, qui viriliter intus resistendo, dignus « est dici, vel esse filius, aut consanguineus magni sacerdotis Christi, vescetur carnis ejus. » S. Cyrillus Alexandrinus acute observat, quod S. Joannes de convivio turbis a Christo in solitudine exhibito scribens, nullam mulierum faciat mentionem, sed virorum tantum; dicit enim Evangelista: *discubuerant ergo viri numeri quasi quinque millia.* Ubi Sanctus Cyrillus subdit³: « Discuben- « tium virorum dumtaxat meminit, docet quippe « nos tamquam in ænigmate in studio boni viriliter « agentibus, convenientius quodammodo, et magis « proprie cibum a Salvatore suppeditatum iri, non « autem iis, qui vitiosis moribus sunt effeminati. » Nimurum panis ille miraculose multiplicatus, ut saepius alibi probavimus, verum Eucharistiæ symbolum erat, et ideo S. Joannes, qui dono virginitatis erat conspicuus, de miraculosa illa refectione disserens, ne per umbram quidem sexus illius mentionem facere voluit; qui ut plurimum offendiculum est honestatis; ad denotandum, quantum ab hoc pane Angelico omnis vel minima hujus vitii umbra aliena esse debeat.

4. — Abulensis querit, an Abimelech, panes propositionis Davidi et comitibus ejus dando, pec- caturus fuisset, si hi fuissent immundi, id est, ab actu conjugali etiam licito et honesto non absti- nuissent; ubi demum post ventilatam fuse questio- nem, in hanc moralitatem descendit⁴: « Ex his ap- « paret, » inquit, « quanta confusio debeat esse « eorum, qui Dominicum corpus immundi exis-

¹ LEV., vi, 4. — ² RUPERT. ABB., l. I in Lev. — ³ S. CYR. ALEX., l. I in Joan. — ⁴ ABUL., q. 13 in Reg.

« tentes accipiunt, nam si lex homini, existenti « in necessitate, non permittebat comedere de « pane illo propositionis; qui nullam differentiam « ab aliis panibus habebat secundum veritatem, « sed solum secundum opinionem, quanto sollicitius « hoc observandum est in Dominico corpore, ubi « non est panis, et vinum, sed vera Christi caro? « sicut hic specialiter inquisivit Abimelech de im- « munditia, quæ est a mulieribus ita et in sump- « tione Dominici corporis observandum est; non « enim merentur carnem supercelestem degus- « tare, qui turpibus carnis illecebris immorantur. »

5. — Quodnam existimatis in eo latere mysterium, quod Christus in stabulo nascentis, anima- liumque obsequiūrū circacircum se admittens, equum et mulum excluserit, et solum asinum, et bovem admirerit? Pro resolutione memorandum est, quod locus, in quo Christus in lucem est editus *Bethle- hem*, id est, *domus panis*, appelletur; ad hunc vero cœlestis sacramenti panem, lascivi, qui per equum, et mulum præfigurantur, admitti non merentur. Unde S. Bernardus in sermone quodam de circumcisione Domini verba illa Davidis¹: *Ut jumen- tum factus sum apud te, et ego semper tecum,* adducens inquit²: « Alia enim jumenta cognoscunt « possessorem suum, et præsepe Domini sui, in « quo positum est piissimum fœnum, ipse qui panis « est angelorum. » S. Paulus Corinthios docet, inquiens³: *Fugite fornicationem ornate peccatum quodcumque fecerit homo, extra corpus est, qui autem fornicatur, in corpus suum peccat?* equidem, tametsi peccatum impudicitiae impuram quoque reddat animam, hujus tamen nullam facit mentionem, et ratio est, quia homines carnales, et spiritus, et animæ nullam habent rationem, sed caro domina- tur spiritui, et rationi atque ideo lascivi, carnis nomine appellantur⁴: *omnis caro corruperat viam suam, non permanebit spiritus meus in homine, quia caro est;* quænam igitur Sacramento altari irrogari posset major injurya, aut vilipendium, quam si illud homini carnali ministret: *in Corpus Christi peccat,* id est, illi injuriam facit, quia ⁵de carne metet corruptionem⁶ is enim, qui cœlestem hunc panem (qui panis intellectus nuncupatur⁶: *cibavit illum pane vitæ, et intellectus*) jure merito merus, et purus spiritus esse deberet, ac proinde propheta regius hunc abusum prævidens, in persona Christi his verbis lamentatur⁷: *Quæ utilitas in sanguine meo, dum descendeo in corruptionem?* S. Gaudentius in tractatu, cui titulus est: *Nunc judicium est mundi* ita scribit: « Cavendum nobis plane fratres charis- simi, ne victoram Christi, qua de diabolo trium- phavit, de captivitate ejus nos redimens suo sanguine pretioso, et auferens ei humani generis

¹ S. BERN., s. 3 de Circ. Dom. — ² Psal. XXII, 3. — ³ I COR., VI, 8. — ⁴ GENES., VI, 12. — ⁵ GAL., VI, 8. — ⁶ ECCL., VIII, 12. — ⁷ ISA., IX, 10.

« principatum, vestro vitio irritam faciatis, illius « tyrannide per illecebras carnis, ejus crudeli « iterum regno vos subjicietes; unde merito con- « queratur increpans, et exprobrans: *Quæ utilitas « in sanguine meo?* sine causa meus pro vobis san- « guis effusus est, si ita vos geritis.

6. — Manna, symbolum Eucharistiae, iis qui contra divinum interdictum, illud colligebant, su- bito vermes scaturiebat; ita pariter hæc manna cœlestis, licet in se ipsa corruptioni, et putredini subjecta non sit, participata tamen ab anima im- munda, magis illam inficit et contaminat; unde, Laurentius Justinianus ait¹: « Immundi ex com- « munione sancta deteriores fiunt, adeo ut in illis « verificeatur illud: *Qui in sordibus est, sordescit « adhuc.* In libro Sapientiae de manna ita scribitur² quod ab igne non poterat exterminari, statim ab exiguo radio solis calefactum tabescet ut notum omnibus esset, quoniam oportet prævenire solem ad benedictionem tuam. Aponius ad hoc altaris sacra- mentum alludens, ex prædictis verbis hoc elicit documentum³: « Minutum, » inquit « statim diluculo « colligendum, mox ut notitia illuxerit cordibus « nostris, antequam ardor libidinis exardeat in « nobis, nam ubi hi æstus increverint mentibus « nostris, panem illum cœlestem (in quo dixit « Dominus, hominem vivere) ad suam retractum « naturam fugant a nobis, nec intra nostra viscera « ejus virtus manebit, sicut sole orto, manna ad « liquoris naturam revertetur. » Notanda vero sunt verba illa: *ab exiguo solis radio;* quia omnis hujus peccati carnalis macula, quantumvis parva esse videtur, ad manna hoc paradisiacum in nobis destituentum sufficit.

7. — In lamentationibus Jeremias hæc verba le- guntur: *Mairibus suis dixerunt, ubi est triticum, et vinum cum deficerent quasi vulnerati in plateis civi- tatis, cum exhalarent animas suas,* circa quæ verba merito queritur, undenam hæc desolatio, et exter- minium suum habuerit originem. S. Paschasius in sensu morali ad frumentum electorum alludens, quod licet sit panis vitæ mortis tamen multarum animarum causa existit, inquit: « Exhalant animas « suas in sinu matrum suarum, quæ illos male « aluerant et in sinum oblectationis pessimæ ille- « xerant; » paulo post vero subjungit: « per pla- « teas voluptatis arripit latam et spatiosam viam, « quæ ducit ad mortem. » Theodoreetus verba illa Apostoli: *Quicumque manducaverit panem hunc, vel biberit calicem Domini indigne, reus erit corporis et sanguinis Domini, Glossa sua illus- trans, eos, qui hunc panem, conscientiae immundæ obnoxii, manducant, Judæ pares censendos esse existimat, ait enim⁴:* « Hoc significat, quod, quem « admodum tradidit ipsum Judas, ipsi autem

¹ S. LAUR. JUSTIN., de Euch. — ² SAP., XVI, 26. — ³ APON., l. II in Cant. — ⁴ THEOD., in I Cor.

« insultarunt, et probris affecerunt Judæi, ita eum « ignominia, et dedecore afficiunt, qui sanctum ejus « corpus immundis manibus accipiunt, et in pollu- « tum, et incestuosum os immittunt. » S. Bernardinus pariter in quodam sermone inquit¹: « Qui « secundum carnem vivunt, et post carnalia eva- « gantur, catena vitiorum compediti, cum Juda « proditore venenum accipiunt spiritualis incendii « laqueum incurront gravissime damndandi, tum « pro multipli reatu, tum pro sacramenti con- « temptu. » S. Paschasius ad præceptum illud, quo Deus olim agnum paschalem, succincti re- nibus manducari voluit alludens, inquit²: « Renes « vestros accingeatis, quia sunt hæc vitæ semina, « quibus virgines generantur; unde constat, quod « nulli periculosius ea contingunt, quam luxuriosi. « Propterea primum hoc loco, lex castitatis in « renibus, quorum scrutator est Deus, per seipsam « affigitur; nam si, qui uxoribus debitum reddunt « in lege non possunt ad Deum, neque ad panes « propositionis, neque ad ulla legis consecrata, nisi « prius saltem triduo vel eo amplius sanctificantur « accedere, quanto magis si volumus panem « illum, qui de cœlo descendit, et agni Dei carnes « digne comedere, necesse est ab omnibus peccati « operibus vacare, purificationemque mentis ad « Deum dirigere. » Enimvero licet in mensa Eu- charistica non sumatur aliud, quam caro et san- guis, illa tamen caro et sanguis est caro et sanguis filii Virginis et Agni immaculati, et vinum germinans virgines; et ideo ab hac carne alienissimus esse debet, qui est mera caro et sanguis. Audiamus S. Cyprianum, hac de re ita loquentem: « Inter dominicæ mensæ convivas animalis homo « non admittitur; quidquid caro et sanguis dictat, « ab hoc cœtu excluditur. » S. Bernardinus in quodam sermone auctoritatem adducit S. Augustini, dicentis³: « Quam temerarium, quamque nefarium « est, cruentis manibus intemeratae Virgiuius trac- « tare Filium; quis auditus hoc sustinet aurum, « quis oculus non confunditur ad intuitum, ubi pre- « tium mundi mittitur in sterquilinium? non enim « minus est detestabile, in os pollutum, quam in « lutum mettere Dei Filium. »

8. — Dragma perdita inter domus immunditias reinventa fuit, huic autem gemmæ, pro qua com- paranda prudens ille negotiator vendidit omnia, quæ habuit, sanctissimum Altaris sacramentum as- similare possumus, nam ut concilium Tridentinum ait: « Divitias in eo amoris sui effudit; » de hac gemma præceptum illud Evangelicum datum esse intelligitur⁴: *Nolite dare sanctum canibus, neque mit- tatis margaritas vestras ante porcos ne forte concul- cent eas pedibus suis*; per hæc autem animalia im-

¹ S. BERN., s. in Cœn. Dom. — ² S. PASCH., de Corp. et sang. Dom. — ³ S. BERNARD., t. II. s. 55. — ⁴ MATT., VI, 6.

munda carnales homines intelliguntur, qui panem cœlestem conculent. Rupertus Abbas super illa verba⁵: *Litigabant ergo Judæi ad invicem, dicentes, quomodo potest hic nobis carnem suam dare ad manducandam inquit⁶*: « Sanctum hoc est, quod li- « tigiosis canibus dare non debet. Margaritæ sunt, « quæ videlicet ne conculentur, ante porcos mit- « tendæ non sunt. Salvator noster S. Birgittæ apparet, causam revelavit, cur multi hoc manna cœlestè nauseant; dicit enim: « Foetidus vere est et « febricitans qui habet calorem exteriorem, sed in- « teriore frigiditatem, sitim intolerabilem, languo- « rem membrorum, panis fastidium et omnis suavi- « tatis abominationem. Calescit enim ad mundum, « frigescens est ad Deum, sicut voluptatem carnis, « fastidiens virtutum pulchritudinem, insipidus est « ad mandata Dei, fervens ad omnia, quæ sunt « carnis, ideo non mirum, quia non sapit sibi « corpus meum. » Sic quoque manna populo Israe- litico nauseam ingerebat; sed unde hæc nausea provenit nimurum licet manna in se recluderet omnes sapores, qui desiderari poterant illi tamen carnes concupiscebant, et ideo manna illis insipi- dum videbatur. Ad magnam illam cœnam, quæ Eucharistæ figura erat, infelix ille homo accedere non solum renuebat, sed etiam frequentationem illius sibi impossibilem esse reputabat, unde dicebat non possum venire, cuius impossibilitatis rationem ipsem assignabat, dum perspicuis verbis dixit⁷: *uxorem duxi et ideo non possum venire*. Circa quæ verba Simon de Cassia ita scribit⁸: « Magnum est « vinculum hominibus uxor ad Divina convivia, « etiamsibona consistit, si nolit celebrare divortium « propter Christum, et vacare ad tempus. » Ubi notanda sunt verba illa: *etiamsi bona consistit* præterquam, quod agatur de actu conjugali, qui inter maritum, et uxorem cum augmentatione gratiæ exerceri potest, siquidem matrimonium verum est sacramentum; quid igitur de fornicariis diceret? de quibus Petrus Blesensis in quadam Epistola ait⁹: « Sane non habent potestatem edere de colesti « altari qui tabernaculo carnis deserunt. Illis « enim, qui carnalibus desideriis insuntur, calix « Domini vertitur in fel draconum. Angelorum pa- « nis auferunt ab eis, manna cœlestè putrescit, « pluit super eos Dominus, sicut pulverem carnis. » Salvianus in hac materia ita scribit¹⁰: « Carnes de- « siderans, verberatur, et quia quotidie manna « edens, explore ex illecebris ventris cupit gladium « optata quidem cupiditate saturatur, et in ipsa « tamen saturitate torquetur, adhuc enim, inquit « scriptura, esca erat in ore ipsorum, et ira Dei « ascendit super eos, » quia ut Petrus Cellensis ait¹¹:

⁵ JOAN., VI, 53. — ⁶ RUP. ABB., ib. — ⁷ BRIG., I. IV, c. 61. — ⁸ LUC., XIV, 20. — ⁹ SIM. DE CASS., I. VI, c. 19. — ¹⁰ PET. BLES., ep. 123. — ¹¹ SALV., ib. — ¹² PET. CELL., de pan.

« cibus ad libidinem commotivos rebellis, et ingra- « tus populus esuriit. »

9. — Salutare proinde est illud regii Vatis consilium, dicentis¹: *Apprehendite disciplinam*: ubi alii apud Lorinum legunt: *Adorate frumentum*; alii: *Adorate pure*; alii: *Adorate filium*, alii: *fasciculum spicarum*; sed cur, obsecro, post commemoratum cœleste hoc frumentum, nos simul hortatur ad castitatem? Ne quando irascatur Dominus et pereatis de via justa, cum exarserit in brevi ira ejus; summopere enim ira Dei contra homines carnales ad Eucharistiam accedentes irritatur, et ideo alii legunt: *Armanini disciplina, munditia*. S. Joannes postquam in Apocalypsi beatos illos dixisset, qui stolas suas lavant in sanguine Agni, id est, qui per poenitentiam conscientias suas purificant, protinus subiungit: *ut sit potestas eorum in ligno vitæ*: per quod sacramentum altaris intelligitur, utpote in virtute illius in Paradisum intratur; et per portas intrent in civitatem, id est, in celestem Jerusalem; et tamen ab inde nonnulli repelluntur; nam dicitur²: *Foris canes et benefici et impudici et homicidae*. S. Bernardinus gravissime hujus culpæ malitiam his verbis depingit³: « Magis peccat, existens in « peccato luxuriæ, quam existens in peccato iræ, « vel alterius peccati spiritualis et hoc triplici ra- « tione: primo, per oppositionem; secundo, per « despectionem; tertio, propter inquisitionem. « Propter oppositionem, scilicet contrarietatis in « affectu, quia hoc sacramentum efficit hominem « spirituale, illud vero peccatum carnale; se- « cundo, propter despectionem, quia major con- « temptus ibi accedit excelsitudine et vilitatis « reputatione; qui enim peccant peccato luxuriæ, « certi sunt, quod mortaliter peccant et peccati « vilitatem agnoscent et viles se reputant; tertio, « propter inquisitionem, nam ex commissione « carnalis operis, non solum anima efficit im- « mundior per immunditiae appetitum et immun- « darum cogitationum incursum, verum etiam caro « ista propter pronitatem et opera immunda. »

10. — S. Hieronymus illa Psalmista verba⁴: *adhuc escæ eorum erant in ore ipsorum et ira Dei ascendiit super eos*, interpretans, ita ad nostrum discurrevit intentum⁵: « Hæc de his, qui Deum post « acceptum Manna dereliquerunt, nam et nunc « in Ecclesia, si quis sanguine et carne Christi « reficit et declinat ad vitia, noverit sibi Dei « judicium imminere. » Ita tempore S. Gregorii Papæ, Romanum devastavit pestis, inguinaria nuncupara, cuius in hæc verba rationem assignat Salmeron⁶: « Quam invenies, multos ob impuram Domi- « nici corporis susceptionem graves et horrendas « penas sustinuisse et tempore Gregorii, peste

¹ PS. II, 41. — ² APOC., XII, 4. — ³ S. BERNARD., t. II, s. 57. — ⁴ PS. LXXXVII, 30. — ⁵ S. HIER., ib. — ⁶ SALM., t. IX, tr. 21.

« inguinaria Roma flagellata fuit ob indignum ac- « cessum ad Eucharistiam. »

11. — Carnalis quidam et lascivus, pessimam suam vitam deserere nolens, a suo legitur¹ prohibitus fuisse parochio, ne ad communionem accederet; temerarius nihilominus publice accessit cum reliquis, unde sacerdos qui per solam confessionis viam, in peccati notitiam devenierat, ei sacram synaxim præbere coactus fuit, dicens intra se: Deus judicet inter me et te; ut primum itaque sacram hostiam receperat impius, medium crepuit guttur, hostiaque intacta exiliit, infelici illo immundam animam eodem tempore in manibus dæmoniorum expirante. Longe nobis aliud documentum juvenis quidam in Indiis occidentalibus præbuit, qui admodum castus, a muliere variis blanditiis et sollicitationibus per longum tempus extimulatus ad illicita, tamdem importunis ejus precibus ad indignationem provocatus, ita repente quadam vice exarsit, ut eam flagellis bene cæsam ad maritum remiserit: asserens, eum, qui toties ad puritatis fontem accederet, ab omni immunditia alienum esse oportere.

DISCURSUS XLIII.

CONTRA NAUSEABUNDOS FREQUENTIS COMMUNIONIS, QUO- RUM VARIA CONSIDERANTUR SUPPLICIA ET DAMNA.

IDEA SERMONIS. — 1. Stulti sunt qui sub damno metu ab hoc sacramento abcedunt. Ducuntur enim in damnosum laqueum a Diabolo, cum Israelitis Manna nau- sentibus. Hinc coguntur censuris ut ad minus semel in anno accedant fideles. — 2. Canalem hunc gratiae diabolus incidere conatur, sicut Holofernes Bethuliae. — 3. Increpanter qui pigri sunt ad accedendum ad hoc sacramentum. Utilitas frequentis communionis declaratur apta similitudine. — 4. Deus nos gravius punire non potest quam per nauseam ad sacram communionem. Qui sani hunc cibum nauseant, morituri illo carebunt. — 5. Quod quispiam nauseam habeat a bonis operibus malum est, si autem fastidiat panem Angelorum est signum mortis æternæ. — 6. S. Conc. Tr. efficacissimis verbis hortatur ad frequentem Commun. Ratio, cur hoc sacramentum sit institutum sub speciebus panis et vini. — 7. Virtute Corporis Christi resuscitabimur secundum corpus et animam. Ex necessitate cibi materialis concluditur necessitas hujus cibi. — 8. Terribilis communatio Christi in negligentes S. Communionem.

Nisi manducaueritis carnem Filii hominis et biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis.
Joan., VI, 54.

1. — Spiritualis animæ nostræ vita, per gratiam, amicitiam Dei, perque charitatem et amorem divinum respirat, dicente Joanne apostolo et Evange-

¹ SYLV., Hist., t. II, l. VIII.

lista¹ : *Qui non diligit, manet in morte*; ast ecce in vobis praesens hujus vita manutenenda nutrimentum: *Nisi manducaveritis carnem, etc.* Ubi S. Cyrius aëdrinus ait²: *Vivificat sanctum Christi Corpus eos, in quibus fuerit et in incorruptione conservat.* Quo supposito fundamento, se intelligere non posse affirmat sanctus illorum stultitiam qui hunc abhorrent cibum, rariusque ad ipsum accidunt: *Si cunctanter et longo temporum spatio, Eulogiam frequentare desinant, et ex eo, quod nolunt ei mystice communicare, damnum metum, ac religionem prætexant, intelligent æterna vita se ipsos excludere, dum vivificare renunt et recusationem illam, tametsi a metu et religione profecta videtur, in laqueum cedere et scandalum.* Non approbat sanctus, quod quisquam ab hoc sacramento sese elonget et sub solo timoris, majorisque reverentia prætextu, panem Angelorum frequentet rarius; adeoque autem, in hoc astuti serpentis laqueum et dolum latere reconditum; exinde igitur tale conficiamus argumentum: si S. Cyrius recusationem illam, tametsi a metu et religione profectam in laqueum cedere censem, quid igitur dicemus de illis, qui ad illud accedere culpabiliter et per propriam negligentiam omittunt, imo hanc frequentiam contemnunt et ad imitationem Hebræorum, paradisi manna naucent et fastidiunt, *omnem escam abominata est anima eorum et appropinquaverunt usque ad portas mortis?* Omnem escam convenienter Eucharistiam nuncupaverimus, quia substantiam gustusque in se continet, omnium maxime desiderabilium hujus et alterius vitæ ciborum, *omne delectamentum in se habens;* unde S. Bonaventura inquit³: *Omnem escam, id est, perfectam, quia est in corpore et sanguine Domini,* et nihilominus adeo eam fastidire ceperunt, ut dicere non abhoruerint: *nauseat anima nostra super cibo isto:* sed quod putatis murmuratoribus correspondisse supplicium? In æternæ mortis barathrum præcipitati, inque peccata mortalia corruentes, *appropinquaverunt usque ad portas mortis;* experientia namque teste, qui per annum unum aut duos, ad hanc mensam non accidunt, ut plurimum agunt vitam dissolutam et licentiousam. Imo tantam fidelibus inimicus infernalis indit hujus ecclæstis panis nauseam, ut pastor supremus compulsus fuerit, censuræ Ecclesiastica baculo gregem christianum, ad pasculum hoc salutare ad minus semel in anno frequentandum, adigere sub poena mortis. Neque mirum cuiquam videatur, quod infernus contra hoc sacramentum suas conglomeret furias et rabiem, præsertim ut ipsum Christianis odiosum reddat, quia ut supra probavimus in Discursu xx et xxi, hoc ipsum contra omnes diabolicas vires præstantissima est armatura;

¹ I JOAN., III, 14. — ² S. CYR. ALEX., in Joan. — ³ S. BSN., c. 6 Joan.

unde S. Cyrius ait⁴: *Cum Satanæ variæ ad decipiendum sint artes, ad saniores mentem eos revocari non sinit, verum postquam eos malis inquinavit, ipsam quoque gratiam cogit exhortare.* Qui idem sanctus in libro sequenti, eamdem repetens doctrinam, nauseam hanc, diabolicum rete et laqueum esse docet, dum ait⁵: *Si vitæ æternæ amore flagramus, si largitorem immortalitatis in nobis habere cupimus, ne (quod quidem negligenter facit) benedictionem recipere recusemus, caveamusque, ne laqueum nobis et tendiculum diabolus insigniter fraudulentus struat.* Cui et Thomas a Kempis, de sacra communione tractans, accinuit in hæc verba⁶: *Inimicus sciens fructum et remedium maximum in sacra communione positum, omni modo et occasione nititur, fideles et devotos, quantum prævallet, retrahere et impedit.*

2. — Holofernes Bethuliam obsidens, tunc eam se subjugaturum sperabat, quando conductus aquarum intercedi præcepit: siquidem sitis tormento victi, se facile dediti essent obsessi⁷: *Incidi præcepit aquæductum illorum.* Ita quoque Holofernes infernalis, animam fidelem circumvallans, circuit, quærens quem devoret, certusque, sacramenta Ecclesiæ quasi totidem esse aquarum ductus, per quas divina gratia ad cor nostrum ingreditur, ea demoliri conatur; specialiter autem contra hoc præsens altaris debacchatur, in quo est⁸ *fons aquæ salientis in vitam æternam;* mens impletur gratia. Ideoque Thomas a Kempis op̄i ortunissime nobis consulit, dicens⁹: *Frequenter recurrentum est ad fontem gratiae et divinae misericordiae, ad fontem bonitatis et totius puritatis, quatenus a passionibus tuis et vitiis curari valeas et contra universas tentationes et fallacias diaboli fortior, atque vigilanter effici merearis.* Unde et S. Birgitta Salvator noster quandam revelasse scribitur¹⁰, quod corpus ejus maxima polleret contra inimicum communem virtute: *Cujus perceptio juvat maxime (verba sunt Christi) contra diabolicam tentationem. O quam miseri sunt, qui tale juvamen abhorrent!*

3. — S. Ambrosius ad intentum præsens, historiam Jacobi Patriarchæ adhibet, filios suos in Ægyptum ad comparandum frumentum ablegantibus, ex eodemque facto, nostram in frequentanda Eucharistia, perstringit tarditatem, inquiens¹¹: *Et Jacob dixit ad filios suos: ut quid pigri estis? Ecce audivi, quia frumentum est in Ægypto, descendite illo.* Non semel hoc Jacob dixit, quotidie omnibus filiis suis dicit, qui serius veniunt ad gratiam Christi, ut quid pigri estis? Quo fine illud S.

¹ S. CYR., ib. — ² Id., I. IV. in Joan. — ³ THOMAS A KEMP., I. IV. c. 10. — ⁴ JUDITH, VII, 16. — ⁵ JOAN., IV, 14. — ⁶ THOM. A KEMP., ib. — ⁷ Rev. S. Brig., I. IV. c. 10. — ⁸ S. AMB., I. de Jos.

Thomæ a Villanova convincens deserviet argumentum, dicentis¹²: *Desidiam vestram perpendite, quippe qui corpus in via toties in die reficiatis et animam miseram longa peregrinatione laborant, vel semel in mense reficere negligatis.* Verum quidem est, quod sacrum Concilium Tridentinum Ecclesiæ præcipit, ut Christianos semel tantum in anno ad communione sub poena excommunicationis astringat; verumtamen Petrus Blesensis in Epistola quadam ad Innocentium III, inquit: *Non audeo dicere ex præcepto Ecclesiæ; sed ex tacita permissione ipsius introductum esse ut semel in anno in Paschate communicent fideles;* num igitur dicere quis audebit, majorem hujus mensæ frequentiam Ecclesiæ displicere? Quod ut melius intelligatur, similitudine haud inepta id ipsum declararem, si enim medicus, magnam in infirmito, cibi inappetentiam et horrorem animadvertis, eidem diceret: nisi ad minus semel in die te nutrieris, utique morieris; nemo prudens inde concludere posset, medicum velle, ut nequaquam sèpius cibum in die sumeret: eodem quoque modo S. mater Ecclesia in multis fidelibus hanc sacramentum sumendi nauseam animadvertis, eosdem præcepto astringit, ut ad minus semel in anno sacramentum hoc sumant; si enim secus fecerint, desperata erit eorumdem salus; non tamen per hoc prohibet, ne sèpius hunc sacramentale cibum frequentent, sic quoque homini agonizanti distillatum confortativum semel in die sumere sufficit, at vero dum eo res devenit, signum est, quod, si nutritre se nolit, vita deficiet et mors in foribus erit: ita quoque accidit illis, qui sibi Eucharistici inappetentia laborant, quia enim¹³ *omnem escam abominata est anima eorum, appropinquaverunt usque ad portas mortis.* Qui enim de anno in annum ad communione accedere differunt, signum manifestum de se edunt, quod fides ut plurimum in ipsis agonizet. In Evangelio Lucæ Christus Salvator noster inquit¹⁴: *Præcingeret se et faciet illos discubere et transiens ministrabit illis.* Circa quæ verba doctissimus Salmeron advertit, quod tametsi in tempore Paschali omnes fideles mensæ Eucharisticæ accumbant, de illis tamen, qui semel in anno tantum ad eamdem accidunt, intelligendum sit, quod in prædicta parabolâ dicitur: *Transiens ministrat illis;* tunc enim Salvator cum ipsis est per modum transeuntis, non vero per modum permanentis, non enim in ipsis permanet fructus communionis, sed ut plurimum ad peccata et ad vitam pristinam dissolutam revertuntur, de quibus proinde verum est, quod inquit D. Chrysologus¹⁵, scilicet Christus illis « de misericordi Patre severissimum transit in judicem. »

4. — Nescio, an aliquando vos reflexeritis ad parabolam cenæ, per quam Albertus Magnus Eucha-

¹ S. THOM. DE VILL., conc. I in Die Corp. Christi. — ² Ps. cvi, 18. — ³ LUC., XII, 27. — ⁴ D. CHRYS., [S. 24.

ristiam symbolizari asserit; in illa namque Christus omnibus illis, qui ad cenam invitati, ab eadem se per varias excusationes subtraxerunt, comminatur dicens¹⁶: *Dico vobis, quod nemo illorum virorum gustabit cœnam meam.* At vero inquires, exiguum hoc illis videtur fuisse supplicium, quando quidem omnes illi, ultra citroque se eadem privatos esse voluerunt, omnes enim communis consensu ad eamdem non gustandam jam conspiraverant, scienti « *ut et volenti non fit injuria.* » Verumtamen certum est, quod justitia punitiva Dei severiori in illos supplicio animadvertere non poterat, quam eos pane vitæ æternæ privando et ideo majus animæ supplicium immitti nequit, quam si Deus permittat, ut a sacra communione nauseam et horrorem concipiat. Quando Elisæus propheta, tempore obsidionis Samariæ, in magna illa annonæ caritate futurum esse prædixerat, ut die sequenti ingens frumenti abundantia omnibus suppeteret, certus quidam temerarius et incredulus respondit¹⁷: *Si Dominus fecerit etiam cataractas in celo, numquid poterit esse quod loqueris?* erat hic typus mundani cujusdam hominis, qui nullo cœlestis panis appetitu movetur; unde idem suam quoque poenam confessim luit, dicente ei Propheta: *Videbis oculis tuis et inde non comedes;* quando enim ingens illa panis abundantia civitati Samariæ illata fuit, *concubavit eum populus in porta et mortuus est.* Idem pariter accidet multis, qui ultra citroque et data opera, sacramenti hujus penitentiam pati voluerunt; veniet enim tempus, ut quando in puncto mortis hoc sacramentum recipere volent, Deus justo suo iudicio disponet, ut vel non inveniatnr, qui hoc illis administret, vel certe minister sacramentum hoc adferat, postquam illi vitam cum morte commutarunt; sicut enim illi frequenter communicantes deridere, suisque ludibriis et subsannationibus a tali frequentia divertere conati sunt, ita quoque Deus illis protestatur, dicens¹⁸: *Ego quoque in interitu vestro ridebo et subsannabo.* S. Bernardus tali, raro communicanti ait¹⁹: *Panem terræ cum jumentis comedes, qui panem angelorum fastidisti.* Sæpe enim talibus accidit, ut non solum sine sacramentis moriantur, sed mors illos veluti asinos quosdam in campo, vel silvis obruat, verisiceturque de illis illud Jeremiæ: *Sepultura asini sepeluntur.* Vix Moyses temerarios illos, qui manna in appetentiam et fastidium patiabantur, dixisse narrat: *Nauseat anima nostra super cibo isto levissimo;* cum protinus subjungit, Dei justitiam digne promerita illis immisso flagella; subjungit enim²⁰: *Quamobrem misit Dominus in populum ignitos serpentes;* ubi notanda est dictio illa: *Quamobrem, utpote quæ causativa est et flagella temerarii illis ideo immissa fuisse indicat, quia manna fastidierunt, nec solum illis serpentes velut*

¹ LUC., XIV, 24. — ² IV REG., VII, 3. — ³ PROV., I, 26. — ⁴ S. BERN., S. 33 in Cant. — ⁵ NUM., XXI, 6.